

Gospa Gradišnikova — 80 let

Gospa Amalija Gradišnikova, učiteljica v pokoju in vdova po Arminu Gradišniku, nadučitelju celjske deške okoliške šole, je slavila te dni osemdesetletnico svojega življenja.

Rojena je bila 3. oktobra 1860. v Šmarju pri Jelšah, kjer je bil njen oče, Josip Drenik iz slovečje ljubljanske rodbine, sodnik. Ljubljansko učiteljišče je dovršila 1879. in bila nameščena v Šmarjem pri Litiji, pozneje pa se v Trbovljah in Hrastniku, kjer se je 1886. poročila s podučiteljem Arminom Gradišnikom. V tem zakonu se ji je rodilo 8 otrok. Kot učiteljica je stopila 1899. v pokoj, da se posveti domu.

Njen soprog je 1889. iz Celjskega učiteljskega društva skupno s tovarišem Kocbekom in Brezovnikom izvedel ustanovitev Zveze slovenskih učiteljskih društev. 1897. je postal nadučitelj deške okoliške ljudske šole v Celju, ki je po zaslugu vzornega učiteljstva bila med najtrdnejšimi oporami zatiranega slovenskega življa proti valovom tujskega v

mestu in okolici. Že 1894. in nato od 1898. do 1908. je predsedoval Celjskemu učiteljskemu društvu in v njem dvigal duha in tovarištvo z besedo in dejanji. Ni klonil, čeprav je bil stalno napadan v nasprotrem časopisu in denunciran, pogosto stavljen v preiskave, oviran v napredovanjih in suspendiran. Da je v borbi vztrajal in neumorno delal kot narodni, vzgojni in stanovski delavec, je v mnogem tudi zasluga njegove visoko inteligentne soprote, ki mu je bila močna in zvesta tovarišica v vsem.

Jubilantka, ki živi v Celju, je že dvajseto leto vdova. Duševno in telesno sveža se posveča sreči svojcev. Izmed njenih otrok sta Minka in Stanko v učiteljski službi, Fedor pa je lekarnar v Celju. Vzorna gospa, ki je bila sama učiteljica, soproga zaslunega graditelja slovenske učiteljske organizacije in plemenitosti, je s svojim bogatim življenjem in idealnim delom postavila svetlo zaled najboljših slovenskih žene. Še mnogo sončnih let!

UČITELJSKI POKRET

Socialni pokreti med učiteljstvom

Sola, torišče našega dela in naših prizadovanj, je bila nekdaj in je še sedaj živ organizem, vključen v tok družbenih dogajanj. Take šole, ki bi živila sama zase in na katero bi potek teh dogajanj ne vplival, ni bilo in je tudi danes ni. Prav tako ni učitelja, ki bi mu ta zgodovinska dogajanja nujno ne narekovala smeri njegovega šolskega udejstvovanja. V vsaki, tudi najmanjši manifestaciji šolske aktivnosti se kaže ta tesna povezanost šole s procesi družbenega razvoja. In kakor ti procesi vplivajo na smer šolskega in vzgojnega dela, vpliva dejstvovanje šole na kulturno in politično dogajanje v svojem najbližjem okolišu, šolstvo samo pa kot sistem na kulturni in politični obraz dane države ali družbe. Poudariti pa moramo, da kljub tej povezanosti z družbenimi dogajanjami, šola ni bila progresivna. Toliko progresivna namreč, kolikor so ji to progresivnost nujno vsljevali sami zakoni zgodovinskega razvoja družbe. Vrhne plasti vsakokratne družbe, ki jim progresivnost razvojnih zakonov ni šla v račun radi egoističnih ciljev lastnega razreda, so izrabljali vse činitelje javnega življenja, da bi razvoj kolikor mogoče zavrnile. Nič čudnega, če so se pri tem posluževali tudi šole in koncem koncev tudi — pedagogike. Ne upoštevajoč sociologijo kot baze vsakega pedagoškega dela in psihološkega študija je oficielna pedagogika hodila sama svoja pota služeč pri tem — zavestno ali podzavestno — interesom reakcije.

Slovensko učiteljstvo se je že kmalu po koncu zadnje vojne zavedlo, da oficielna pedagogika ne daje dovoljnih garancij za svoboden razmah našega šolstva niti za pravilno reševanje naloga, ki so v interesu najširših plasti slovenskega naroda, niti v interesu vzgoje vsakega posameznega člena naše narodne zajednice. Slovenski učitelj je spoznal, da si s samo tako pedagoško absolutno ne more pomagati, če hoče le količaj vkladiti svoje šolsko in izvenšolsko delo z resničnimi ekonomskimi, socialnimi in kulturnimi potrebami naroda, iz katerega je izšel in kateremu je služil. Uvidel je, da mu študij te abstraktno pedagogike, ki ni niti najmanj bila zasidrana v življenju njegovega naroda, ne bo mogel odkriti poti, po kateri naj hodi. Sociologija je bila edina veda, na katero je lahko naslonil to svoje delo, osnova, na kateri naj bi rastli njegovi pedagoški in psihološki izsledki. Sele tedaj bi ti izsledki lahko bili taki, da bi jih mogel koristno in uspešno porabiti za resničen napredok naroda ter jih spraviti v sklad z danimi resničnimi, po zakonih zgodovinskega razvoja diktiranimi narodnimi težnjami in potrebami.

Otok teh prizadovanj je bila samoizobraževalna akcija, ki jo je začela izvajati stanovska organizacija v letu 1927. Ne bomo tu podrobnejše razpravljali o metodah te akcije. Dovolj je, če konstatiramo, da je bila postavljena na papirnato in neživljensko osnovo ter obstojala v izključeno teoretskem študiju sociologije. Neživljenska je bila radi tega, ker ni bila niti najmanj povezana z učiteljivim vsakodnevnim delom v šoli in izven njej. Edini njen uspeh je bil morda ta, da je nekatere posamezne opozorila na važnost sociologije v pedagogiki.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJHOV POLOŽAJ

Enorazrednice in učitelji pripravniki

Strah pred enorazrednicami ali, po novem, pred nerazdeljenimi šolami, je med učiteljstvom kaj velik. Zdi se mi pa, da je povsem neupravičen.

Na šolo, kjer služujem, je bilo pred menoj nastavljenih troje moči. Dve sta raje podali ostavko na službo, nego bi ostali tu, a tretjemu se je na nek, meni nepoznan način posrečilo doseči premestitev. Zakaj to? Pravijo, da je na enorazrednicah preveč dela. Toda mislim, da za mladega človeka, ki je še poln idealizma in energije, ne bi smelo biti nobeno delo preveliko in pretežko.

Enorazrednice so navadno v bolj ali manj oddaljenih krajinah. Ali naj se poslje na ta mesta starejša učna moč, ki ima že z leti pridobljeno pravico, da zasede boljše mesto v mestih ali vsaj v bližini mest. Mislim, da bi to bilo krivično. Na enorazrednice naj se dajo mlajše moči, ki imajo veselje do dela.

Take enorazrednice so tudi navadno precej oddaljene od kakega kulturnega centra. Učnim močem, v tem primeru šolskim upraviteljem, ni mogoče za vsako malenkost tekati k sosednjim šolam z več oddelki, ki so po več kilometrov oddaljene od drugih šol, kjer naj bi dobil pojasnila za svoje zadave.

Naj povem primer iz svoje prakse:

Prišel sem na enorazrednico, kjer ni bilo pet mesecov nobene učne moči. Razno pošto z odlokni sem našel nekaj pri predsedniku krajevnega šolskega odbora, nekaj pri blagajniku, drugo pa na šoli in sicer zopet nekaj v upraviteljevem stanovanju, ki je istočasno pisarna, nekaj v omari, ki služi za arhiv in za shrambo uradnih knjig, nekaj v razredu, tretje zopet še pri pismosnošči, nekaj na pošti

itd. itd. Kako se je mogla ta korespondenca tako razresti, nisem mogel doumeti.

Zbral sem na ta način nekaj nad sto odlokov, na katere je bilo treba deloma odgovoriti in jih zavesti v uradne knjige. Poleg tega sem imel delo v razredu, t. j. od 9. ure dopoldne do pol 4. ure popoldne s polurnim odmorom opoldne, da sem lahko kaj na hitro roko stlačil v sebe, da ne bi pri delu omagal. O administraciji nisem imel pojma. Na učiteljišču smo se sicer učili spoznavati in razlagati zakon v ljudskih šolah, toda to je za obširno administracijo, ki jo zahteva ljudska šola, pre malo. Da bi vsakokrat tekal do najbližje šole, ki je oddaljena 1 uro in pol od svoje šole po informacije, ni bilo vedno mogoče. Ovirali so me snežni plazovi in zameti, slaba cesta in grdo vreme, toda kljub temu sem še prevečkrat nadlegoval upravitelja one šole.

Poleg tega je srez zahteval predložitev obračuna za II. tromesečje, za proračun B, o katerem nisem imel pojma, kajti na učiteljišču nismo o tej stvari nikoli niti besedili slišali. Sestaviti je bilo treba zapisnik o prevzemu naturalnega stanovanja, zapisnik o prevzemu upraviteljskih poslov (koliko je dela s tem, bo marsikdo izmed vas vede), sestaviti je bilo treba urnik, ki je za nerazdeljeno šolo najbolj komplikiran. Poslati je bilo še treba neboj poročil, sklicati sejo krajevne šolskega odbora in mnogo drugega kot n. pr. vpise v matične knjige, sestava matičnih listov, izpolnitve razrednice, tehnikov in raznih drugih tiskovin. Bile so same take stvari, o katerih se v šoli nismo učili nikoli niti v nisem vedel absolutno nicesar. Poleg vsega, kar je menda najbolj važno, pouk.

Kaj sem hotel, čakal sem na inspiracijo, ki mi je od časa do časa res prihitela na pomoč, in tako sem uredil vse.

Mnogi pravijo, naj bi se enorazrednice odpravile. Cemu? Kjer je pre malo otrok za dvorazrednico, naj ostanejo. Saj uspehi so zadovoljivi. Tu naj navedem laskavo izjavbo Petelina, ki je letos na upraviteljskem tečaju v Mariboru izjavil, da enorazrednice v uspehu ne zaostajajo za šolami z več oddelki, da jih celo presegajo. Za to izjava naj mu bo iskrena hvala, kajti sigurno je rodila še več volje in veselja do dela in uspehov.

Kjer pa je na enorazrednicah mnogo otrok, kot n. pr. pri meni 92, naj se čimprej razširijo v dvorazrednice odnosno v šolo z dveh oddelkov. Sam sem že pred več kot pol leta odpadal prošnjo v tej zadevi. Doslej še ni rešena. Ne vem, kako to. Medtem, ko je na sosednji šoli, ki ima šest oddelkov, bil dirigiran še en oddelek brez vsake prošnje in se tam tudi vprašujejo čemu jim bo.

Na šoli sem sam. V premeru treh ur hoda nikjer nobenega intelektualca. Nikjer nikogar, s kemer bi se lahko pogovoril in mu malo iztresel svoje srce in dušo. Naj bi se zavedli oni, ki so na oblasti, da ni prijetno zakopavati svojo mladost v Rovtah ali Blatnem dolu in biti odvisen le od časopisov, ki pa zaradi oddaljene pošte prihajajo z veliko zamudo (pozimi pa 14 dni nisem videl časopisa in nisem vedel, če je še kaj ljudi na svetu, kajti zaradi snežnih plazov in zametov ni bilo nobenega učenca v šoli).

Za tako eksponirana mesta, na katerih se navadno nahajajo enorazrednice, le redko tudi dvorazrednice, bi se pa morala nakazati še posebna nagrada, kot je že bila svojčas. Zakaj so pozneje to nagrado odtegnili, mi ni znano.

Da se še enkrat povrnetem k delu na enorazrednicah. Izjavljam, da ni nobeno delo pretežko le, če ima človek voljo do dela in je mu gredo višje oblasti na roko, kot bi moral biti.

Samo volje in zopet volje je treba!

Cano M.

Visoka pesem

Pripravnik Polikarp Berina se je odločil. Kaj bi, časi so resni, treba je, da so ljudje resni in da gre, kakor je že pač treba.

»Tobak je v tako pestrem življenju čisto odveč. Trikrat jesti za človeka, ki hoče vzdržati idealistično linijo, skoraj preveč. Ko nas je bilo šest ob prazni mizi! Pa brat in sestra, ki me z velikim razumevanjem pa še bolj skritim upanjem gledata! Egle!«

Ramo je zapičil, ko je odzvonilo, je pisaril. Treba je bika, merjascev, otrobov, cepičev, jače, semenja, kamenja za dom, tega in onega in dela za narodov blagor. Na večer pa pesem in za mrakom počitev na slamnjači. Tiha in skromna pesem zadoščenja, bogato poplačana s slabostjo skopih sanj. V soboto, ko se narod izčrpal po delu in obupan zaradi 50 dinarskih šilhtov zaliva in hladni v gostilni, zadene Polikarp košaro z umazanim perilom in na potok. V nežnem mraku, v sentimentalnem nastrojenju si opere srajco in gate in zadovoljen in svež se vrne s svežim bremenom. Doma obesi, poriba, se pretegne, pljune skozi okno in toplo mu je v duši. Za weekend si zaželi veste. Stopi k Falenti in poprosi za časopis. Doma se skloni, čita, podpre glavo, skozi okno se zagleda, skremži se, čisto ozek je pogled tja čez pojočo loko, čez jelske preko hrivov uprt. N. M.

Splošne vesti

APEL NA UČITELJSTVO DRAVSKE BANOVINE

Učiteljski naraščaj učiteljišča v Mariboru živi v bedi, zlasti sinovi in hčere malih posestnikov in nižjih državnih uslužbencev hudo občutijo težave časa. Ustanovili smo na šoli pomočno akcijo za prehrano najpotrebnnejšim. Prispevamo vsi po svojih močeh. Ker so sredstva še premajhna, se obračamo na učiteljstvo s prošnjo: Podpirajte svoj naraščaj!

Prosimo vas, spomnite se onih časov, ko ste bili učenci učiteljišča v Mariboru. Mnogi izmed vas ste dobivali podpore ali od države ali drugih dobrotnikov. Bodite sedaj vi dobrotniki in podpirajte revno dijaštvu! Vsak najmanjši dar je pomoč. Prosimo vas, zbirajte med tovariši prispevke in nam jih pošljite!

Prispevke sprejemata: Odbor za prehrano dijakov na drž. učiteljski šoli v Mariboru.

Osebne zadeve

—i Napredovali so v V. skupino z ukazom z dne 24. julija 1940. učitelji(ce): Baša Alojzija iz Ljutomerja; Gregorič Angela iz Ljubljane; Žagar Ivan iz Kamne gorice; Ivanus Valentin iz Makola; Jerina Alberta iz Sv. Lovrenca; Lutar Stefan iz Dolne Lendave; Raznožnik Vida iz Ljubljane; Reja Leopold iz Maribora; Rigler Franc z Jevnice; Rus Terenzija iz Ribnice; Firm Irena iz Radvanja; Šafarči Franc iz Sv. Jurja ob Pesnici.

—i V V. položajno skupino so napredovali: Ana Mitelhamer v Toplicah, Viktorija Flere, Franc Lončar, Ferdo Kokot v Ljubljani, Amalija Dub pri Sv. Trojici, Marija Windischer v Trbovljah, Leopoldina Rot v Konjicah, Amalija Žitko v Velikih Laščah, Stefania Bojec v Petrovčah, Ivana Čebul v Velenjem.

—i V VI. položajno skupino so napredovali: Stanislav Žagar na Dobravi, Janko Kramarič pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, Stanislav Završnik v Kranju, Marija Gale v Sevnici, Nanica Semlič v Grosupljju, Marija Rupnik na Primskovem, Friderika Zupan v Žalni, Danica Erker v Dolenjem Karteljevem, Kristina Radej na Senovem, Alojzija Ašič v Polhovem gradiču, Marija Vrtovč v St. Vidu pri Brdu, Franja Pivk na Pobrežju, Josipina Iglar v Smartnem, Bogdana Mesojedec v Ljubljani, Ivan Šeško v Rušah, Alojzij Živko v Poljčanah, Danica Pohar v Radčehu, Ana Zidar v Lembergu, Davorina Kegl v Vurbergu, Ivan Horvat v Mali Polni, Stanislav Skočir v Gornji Rečici, Aleksandra Jovan v St. Petru, Rudolf Pipan v Trebnjem, Marija Turk v Metliku, Janko Moder v Trbovju, Angela Horvat pri Zg. Sv. Kungoti, Ivana Gojnič v Vidmu, Eva Milavec pri Sv. Miklavžu, Vida Gostinčar v Poljanah, Lavoslava Lipovšek v Semiču, Rozalija Kemperle v Zeleznikih, Ivan Lazar v Stični, Ivan Kadunc v Ribnici, Ljudmila Jazbinšek pri Sv. Jakobu ob Savi, Melita Petelin

POPRAVEK

Tiskarski skrat je v nekrologu pok. tov. Konečnikove v 7. štetv. »Uč. tov.« na 2. strani v tretjem stolpu, v 6. odstavku izpustil eno celo vrsto iz rokopisa. Navajamo ves odstavek, ki se pravilno glasi:

»Rož ji odposlanec sončne Selnice ne priča, teh ji je nasula na gomilo v obilni meri njena rojstna vas..., pa se govornik skloni in potegne iz aktovke bel zavitek povezan s črnim trakom...«

Počasi ga odvija drhteča roka... in srca so slutila, da je bilo še pre malo sol...«

Tudi je tiskar v naglici zagrešil nekaj drugih očividnih napak, ki pa jih je gotovo vsakdo sam popravil.

v Konjicah, Drago Krepek v Št. Vidu pri Grobelnem, Angela Gospodarič v Šmarju pri Jelšah, Dragotin Pečnik v Grižah, Angela Prele v Šmarju, Maksimiliana Gros v Mohor-

ju, Marija Ditrih v Ratečah, Elizabeta Rojnik pri Sv. Lovrencu, Anton Belihar v Križah, Amalija Breže pri Sv. Lovrencu in Franc Erjavec v Ljubljani.

Iz listov

—**I Odredba za učitelje.** Prosvetni minister dr. Korošec je podpisal odredbo, po kateri se bodo ljudskošolski učitelji v teku letošnjega šolskega leta lahko dodeljevali na delo v druge kraje, v katerih so šole zaradi pomanjkanja učiteljev zaprte. Dodelitve lahko trajajo več kakor tri mesece. Dodeljeni učitelji nimajo pravice do dnevnice. Brž ko se bodo te šole zasedle z novimi učitelji, se bodo dodeljeni učitelji vrnili na svoja stara službenega mesta. (»Slovenec«, 8. X.)

—**I Kupna moč kmetov se je povečala** je naslov članka v »Slovenskem narodu« z dne 7. oktobra. Člankar trdi, da se je kmetijsko blago bolj podražilo kot industrijsko. Med drugim navaja naslednjo statistiko in trdi:

Leto	prodaja	kupuje	(indeks. točka)
1937.	100	100	—
1938. VI.	122,20	101,03	21,17
1938. XVI.	117,52	100,86	16,66
1939. VI.	118,63	101,45	17,18
1939. XII.	112,26	103,93	8,33
1940. I.	135,34	124,81	11,03
1940. II.	143,16	125,86	17,30
1940. III.	150,49	126,60	23,89
1940. IV.	153,89	128,94	24,95
1940. V.	156,80	129,11	27,69
1940. VI.	150,57	131,61	18,96
1940. VII.	157,31	131,21	26,10
1940. VIII.	180,02	141,98	38,24

Za osnovo so vzete cene iz leta 1937.

Vsekakor je pa zelo prizadeto uradništvo, v nekaterih primerih celo bolj kakor delavstvo, če se oziramo za zmanjšanje kupne moči konsumentov. Upoštevati moramo, da je bila državno uslužbenec šele 1. septembra odobrena draginjska doklada. Državno uradništvo živi po večini v mestih, kjer so se živiljenjske potrebuščine podražile od 1. 1937. do letos avgusta za 40,32 %. Podražitev živiljenjskih potrebuščin pomeni zmanjšanje kupne moči uradništva in delavstva, če se hkrati ne zvišajo njihove plače odn. mezde. Uradniške doklade so bile zvišane za 5 do 12 %. Potem takem je bila kupna moč uradništva septembra — čeprav bi se septembra nič več ne podražilo — za 28,32 do 35,32 % manjša kakor leta 1937.

Povprečna delavska mezo je bila letos avgusta za 22,65 % višja kakor leta 1937., a kljub temu je bila kupna moč delavstva za 9,52 % manjša.

Tudi laiki vedo prav dobro, da se je kupna moč kmetov povečala, medtem ko delavci, uradniki, upokojenci itd. trpe vedno bolj.

—**I Razdolžitev uradništva** je naslov članka v »Domoljubu« z dne 2. oktobra, ki pravi

med drugim: »Toda tudi uradniški stan nekaj pomenja, čeprav danes vobče že zdaleka nima tistega ugleda v očeh pretežnega dela ljudstva, kakšnega je imel nekoč. A pomnite, da naš današnji uradnik ni sin tujega, nam ne-naklonjenega, če ne sovražnega naroda, marveč je kri naše krv. Zato mislim, da je prav in v redu, ako posvetimo nekaj več brige tudi uradniškemu vprašanju v listu, ki je glasilo široki plasti iz vrst našega ljudstva. — Zadolžen je bil kmčki stan. Toda zadolžen je bil in najbrž bo še bolj tudi naš uradnik in upokojenec. Ako je kmet steber države — krepak in močen — je pač en nosilni steber. Ni pa edini! Tudi o uradniku smemo postavimo sporedno trditev, da je drugi steber države. Zato mislim, da ne grešimo, ako glasno in javno povem: Storite kaj še za razdolžitev uradništva! — Naj se dovoli uradnikom in upokojencem brezobrestni kredit za večletno dobo, a del odplačila naj prevzame pač država. Oblast pritiska na zasebna podjetja, da naj zvišajo prejemke svojim uslužencem, okleva pa, da bi prednjačila z dobrim zgledom ter pričela — sama pri sebi.«

—**I Noben otrok ne sme biti lačen** je naslov članka v »Jutru« z dne 8. oktobra. Člankar ugotavlja, da bo pri ustanavljanju Solske kuhinje delala največje težave gmočna stran. Med drugim pravi tudi: »Pod gesmom ‚Noben otrok ne sme biti lačen‘ bo prisel do svoje prave zakonite veljave. Sklad za zdravstveno zaščito učencev. Ta sklad je deljen na dva dela: na pokrajinske sklade pri banških upravah in na osrednjem sklad pri Državni hipotekarni banki. Mislimo, da je osrednji sklad, ki se zbirajo že 10 let, dosegel znesek 15 milijonov dinarjev. Ta sklad je zdaj treba mobilizirati, vplivne besede bodo to tudi dosegli. Pokrajinski skladi se uporabljajo po posebnem proračunu. Za pametno sestavo tega proračuna se morajo pobrigitati tisti, ki moralno, stvarno in formalno odgovarjajo za zahtev: ‚Noben otrok ne sme biti lačen‘. Od besed do dejanj naj bo vsaj v tem primeru samo en kratek korak, ki je zmogljiv!«

—**I Slovenski narod** z dne 8. oktobra prinaša pod naslovom »Vprašanje nabave solskih knjig in zvezkov« razmotrovitanja o tem porečem vprašanju. V članku je rečeno, da je socialno šibke družine z velikim številom otrok treba razbremeniti skrbi za šolske potrebuščine. In pravi med drugim: Zlasti v današnji dobi, ko mnogim družinam primanjkuje denarnih sredstev za najnujnejšo dnevno prehrano in za nabavo neogibno potrebne zimske oblike in obutve ter kuriha, je treba storiti vse in poiskati vsa razpoložljiva socialna sredstva, da v nobenem primeru ne ostane noben otrok brez neogibno potrebnih učil. Družine socialno niže stojecih slojev, ki so obdarjene z velikim številom otrok, je treba razbremeniti teh skrbi, a otrokom moramo omogočiti uspešno šolsko pripravljanje za živiljenje.

Mladinska matica

—**mm Šole, ki niso šole** je javile imen poverjenikov, prosimo, da to čimprej store. V ta namen so bile razposlane frankirane dopisnice. Doslej se je odzvalo le 388 šol.

—**mm Naročniki, ki niso poravnali vse lanske naročnine,** prejmejo knjige le, če poravnajo lansko naročnino še v teku mesca oktobra t. l. Opozarjam ponovno na to vse naše poverjenike.

—**mm Opozarjam vse učiteljstvo prvih razredov**, da bo izšel v kratkem nov zvezek Cicibanove knjižnice, ki bo obsegal najboljše sestavke iz 1. in 3. zvezka navedene knjižnice, ki sta pošla. Cena din 1,50.

—**mm Zaloga 2. številke »Našega roda«** je pošla. Pripravlja se ponatis 2. številke, ki bo gotov do petka, v soboto pa se izvrši ekspedicija. Prosimo svoje poverjenike, da sporočijo to naročnikom in nam zamudo oprosijo.

—**mm Za revne šole oddajamo posamezne številke nekompletnih letnikov »Našega roda«** po 25 par. Pri naročilih naj navedejo poverjeniki, ali želijo zaradi morebitnega skupnega čitanja po več izvodov iste številke ali čim različnejše.

—**mm Prvo številko »Našega roda«** smo poslali na ogled tudi šolam, ki niso imele doslej naročnikov in nimajo naročenega niti 1 izvoda za šolsko knjižnico. Šole, ki ne nismo lista naročiti, prosimo, da nam to številko vsaj vrnejo.

—**mm O zadnjih publikacijah Mladinske matice piše »Zenski svet«** v svoji VIII. številki med drugim:

Zvesta starim tradicijam je MM tudi topot ob zaključku šolskega leta dala slovenskemu otroku 3 knjižice, ki zopet pomenijo lep dar naši mladinski literaturi, ki je v nemali meri prav po zaslugu omenjene ustanove dosegla tako zavidljivo višino. Knjige MM so prejeli naročniki »Našega roda« (okoli 22.000 po številu), ki je ena najboljših revij v sodočnem jugoslovanskem mladinskem slov-

stu. Vsebina letosnjega je izredno aktualna, vsa v duhu časa, ker se ne izogiba realnosti, temveč skuša biti vodnik in nositelj zdravih idej tudi v sedanjih neurejenih razmerah. Prav tako so 3 knjižice MM logičen zaključek 9 (prav 11!) zvezkov omenjene revije.

O Adamičevi knjigi »Ljudje v viharju« pravi, da je knjiga razgibane vsebine o dogodkih, ki so se ob koncu svetovnega klanja dogajali na italijansko-avstrijski meji. Knjiga se zdi kritiku na nekih mestih oblikovno in vsebinsko pretežno obdelana. Zato pa meni, da bodo povesti s tem večjim užitkom brali starejši in posebno oni veterani po naših vasih, ki so bili sami priča nekaterim vojnim dogodkom, ki so v povesti izredno plastично opisani. O ilustracijah pravi, da so delo enega najboljših slovenskih slikarjev, Božidarja Jakca, in da so knjigi najprimernejši okras.

O Kunaverjevih »Zakladih sveta« pravi ocena, da je knjiga izredno pestra, zanimiva in poučna. Jezik je dovolj lahek, vsako poglavje se lahko obdelava kot enota in prav zato je knjiga otroku razumljivejša, čeprav mu govori o čisto tujem svetu. Učitelju višjih razredov bodo »Zakladi sveta« pri pouku v veliko upor.

O Ribičičevih »Upornicah« pravi kritika, da jo je pisatelj vzel iz kraljestva čebel. Avtorjev namen je bil — piše kritik dalje — da otrok zasulti važnost organizirane družbe, kjer sta oblast in delo pravčno razdeljena, da prikaže vse razdiralne učinke raznih neragačev, ki hujskajo k uporu, ker se boje dela in hočajo živeti na račun drugih. Najmlajši čitatelj bo lahko užival pri branju izredno razgibanih dogodkov v panju, ki so pisani v živahnem, lahko umljivem jeziku. Vsi govori so pisani v rimani besedi, s čimer povest le pridobi na pestrosti. Slikarica Trčkova se je lepo uveljavila in skrbno, realistično risani prizori so v sladu z vsebino »Upornice«. Ocenja se zaključuje s sledenim odstavkom: Publikacije MM pomenijo dar mladinskemu slovstvu, saj lahko te tri knjižice z vsem upanjem v njih etično vrednost izročimo v roke našemu otroku.

Glavni in odgovorni urednik Vekoslav Mlekuž. — Izdajatelj: J.U.U. — sekacija za dravsko banovino v Ljubljani. Za sekocijo odgovarja Metod Kumelj. — Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Franc Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.

Učiteljski pravnik

—**I Celea:** odgovor na vprašanje! Napravite prošnjo za nakazilo na finančni oddelek kralj. banske uprave — računovodstvo za ljudske šole in ji priključite overovljen prepis krstnega lista.

Naša gospodarska organizacija

POVERJENICAM ZADRUGE
»DOMA UČITELJIC« V LJUBLJANI!

Ker imamo letos za Vse svete tri proste dni, izrabimo ugodno priliko in vas vabimo na sestanek, ki se bo vršil na Vernih duš dan 2. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni. Na dnevnem redu bodo važni razgovori glede našega nadaljnega dela. Zato nujno prosimo vse naše poverjenice, da se sigurno odzovete.

Ker se bo sestanek vršil le ob zadostnem številu udeleženk, prosimo, da nam tozadne sporočite vsaj do 18. t. m.

»Dom učiteljic«,
zadruga z omejenim jamstvom,
v Ljubljani.
Načelstvo
(sola pri Sv. Jakobu v Ljubljani).

Stanovska organizacija JUU

Iz društva vabilo

—**JUU — SRESKO DRUSTVO V KOZJEM** sporoča, da bo redni letni občni zbor v sredo 16. oktobra 1940. v ljudski šoli v Kozjem. Udeležba — članska dolžnost.

Odbor.

—**JUU — SRESKO DRUSTVO V SLOV. KONJICAH** bo imelo svoj redni občni zbor v soboto dne 12. oktobra 1940. v deski ljudski šoli v Slov. Konjicah. Dnevnem redu so po točki 39. pravil JUU poročila društvenih funkcionarjev o delu uprave v preteklem letu, pregled in odobritev proračuna za tekoče leto ter volitev delegatov za banovinsko in državno skupščino JUU tudi za bodoče leto in volitev članov stanovskega razsodišča. Ob 8. uri istega dne istotam bo odborova seja, h kateri naj točno pridejo vsi člani upravnega in nadzornega odbora! Učiteljski zbori naj blagovolijo oprostiti ne-jeljivo pomoto — nefrankirano jim poslano 1. društveno okrožnico, stroški jim bodo povrnjeni! Poravnajmo morebiti še zaostalo članarino! Vsi k občnem zboru!

Odbor.

—**JUU — SRESKO DRUSTVO MARIBOR LEVI BREG** bo imelo svojo redno letno skupščino v soboto dne 12. oktobra t. l. ob pol 10. uri dopoldne v Šoli v Krčevini. Na dnevnem redu so po točki 39. pravil JUU poročila društvenih funkcionarjev o delu uprave v preteklem letu, pregled in odobritev proračuna za tekoče leto ter volitev delegatov za banovinsko in državno skupščino JUU tudi za bodoče leto in volitev članov stanovskega razsodišča. Ob 8. uri istega dne istotam bo odborova seja, h kateri naj točno pridejo vsi člani upravnega in nadzornega odbora! Učiteljski zbori naj blagovolijo oprostiti ne-jeljivo pomoto — nefrankirano jim poslano 1. društveno okrožnico, stroški jim bodo povrnjeni! Poravnajmo morebiti še zaostalo članarino! Vsi k občnem zboru!

Šolski radio

—**Torek, 15. oktobra 1940. ob 14.15. Spomini na Italijo;** ga: Vida Viher. — Popis Italije na kratko, kakšna je in kaj rodil in ima sončna dežela. Naš prihod iz Švice v Italijo preko Simplona — popotni vtisi; vožnja ob prekrasnem jezeru Lago Maggiore; opis »avto-strade«; prihod v Milan; opis mesta na kratko in popis treh glavnih znamenitosti Milana: katedrale (Duomo) Palazzo Sforzesco in slovite Michelangelove slike »Zadnje večerje«, Lago di Garda — popis vožnje ob jezeru (ceste — tuneli — predori itd.). Padovala (»trolejbus«). Prihod v Benetke: Doževa palača, Campanile, Markov trg, Zlata hiša, most Rialto, most vzdihljajev — morje, gondole — golobščki. Doživljajti in vtisi; slovo od Benetk; vožnja proti domovini. Prihod v Ljubljano. Zaključek.

—**Petak, 18. oktobra 1940. ob 11. uri:** Kako se izognemo jesenskim prehladom; g. dr. Franča Mis.

—**V kmetijskem radiu** bo v nedeljo 13. oktobra predaval g. Matija Raus; Skrb za zemljo pred zimo.

Učiteljska tiskarna

—**Ko pride v Ljubljano, Maribor ali Celje,** ne pozabite ob